

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Sanni Nordblad
Maija Tverin

Nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK)

Kätilötyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

14.4.2020

Tekijä(t) Otsikko	Sanni Nordblad, Maija Tverin Nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen
Sivumäärä Aika	28 sivua + 1 liitettä 14.4.2020
Tutkinto	Kätilö (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Kätilötyö
Ohjaajat	Lehtori Maija-Riitta Jouhki Lehtori Leena Hannula
<p>Seksuaalisuus on osa jokaisen ihmisen elämää ja seksuaalikasvatus on tärkeää hyvän seksuaaliterveyden kehittymisen kannalta. Seksuaalinen riskikäyttäytyminen on itseä tai toisen seksuaalisuutta vahingoittavaa tai loukkaavaa toimintaa. Opinnäytetyössä tarkoituksena oli kuvata kirjallisuuskatsauksena mitä nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on, ja mitä tekijöitä nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla on. Tavoitteena oli tuottaa kirjallisuuskatsaus, joka antaa nuorten miesten seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä luotettavaa koottua tietoa. Opinnäytetyössä aihe on rajattu vain itseen kohdistuvaan seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. Aiheesta koottua tietoa voi käyttää hyödyksi aiheen puheeksi ottamisessa osana Niko 97-hanketta.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin narratiivisena kirjallisuuskatsauksena. Tiedonhaku toteutettiin käyttäen hoito- ja terveystieteellisiä tietokantoja. Kirjallisuuskatsauksemme valikoitui 8 tieteellistä artikkelia, seitsemästä eri maasta. Seitsemän englanninkielistä ja yksi suomenkielinen artikkeli. Artikkelit olivat kirjoitettu Euroopassa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa vuosien 2011-2019 välillä. Kaksi artikkelista oli suomalaisia. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällön analyysillä. Suomensimme ja pelkistimme tutkimusartikkeleista saatua tietoa, jonka jälkeen luokittelimme tiedon ala-, ylä- ja pääluokkiin.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten mukaan nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on seksin harrastamista useiden kumppanien kanssa, sekä seksiä satunnaisten, tuntemattomien kumppanien kanssa, seksin harrastamista seksityöntekijän kanssa sekä seksuaaliterveyden laiminlyömistä. Seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla olevia syitä olivat sosioekonominen asema, aiemmin sairastettu sukupuolitauti, puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä, varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen, varhaisella iällä pornografiselle materiaalille altistuminen, riekettäytyminen sekä tietynlaisten persoonallisuuspiirteiden yhteys.</p> <p>Johtopäätöksenä todetaan nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen tarkan määrittämisen olevan haastavaa ja vaihtelevaa. Nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla olevat tekijät ovat monisyisiä ja ne korreloivat keskenään.</p>	
Avainsanat	Nuori mies, riskiseksi, vaarallinen seksuaalinen käyttäytyminen

Authors Title	Sanni Nordblad, Maija Tverin The risky sexual behavior of young men
Number of Pages Date	28 pages + 1 appendices 14 April 2020
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Midwifery
Instructors	Maija-Riitta Jouhki, Senior Lecturer Leena Hannula, Senior Lecturer
<p>Sexuality is a part of every person's life and sex education is important for the development of good sexual health. Risky sexual behavior is an activity that harms or offends the sexuality of oneself or another. The purpose of our thesis was to describe what the risky sexual behaviors of young men are, and what factors underlie the risky sexual behaviors of young men. The aim of our thesis was to produce a literature review that provides reliable information on the risky sexual behavior of young men. However, we limited the subject to activity that harms or offends only the sexuality of oneself. The information gathered can be used to address the topic as part of the Niko 97 -project.</p> <p>Our thesis was carried out as a narrative literature review. The information retrieval was carried out using nursing and health science databases. We selected eight scientific articles from seven different countries for our literature review. Seven of the articles were in English and one article was written in Finnish. The articles were written in Europe, the United States and Canada between 2011-2019. Two of the articles were Finnish. We analyzed the data by data-driven content analysis. First, we translated and reduced the information obtained from the research articles, then classified the information into subcategories, upper categories and main categories.</p> <p>According to the results of our thesis, risky sexual behavior of young men is having sex with several partners, as well as having sex with casual, unknown partners, having sex with a commercial sex worker and neglecting sexual health. The underlying causes of risky sexual behaviors were socioeconomic status, previous sexually transmitted diseases, lack of sexual health skills, exposure to pornographic material at an early age, criminal behavior, and the association of certain personality traits.</p> <p>In conclusion, precise definition of risky sexual behavior of young men to be challenging and varied. The factors behind risky sexual behavior of young men are multifaceted and correlated.</p>	
Keywords	Adolecent Men, High Risk Sex, Unsafesex

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Seksuaalinen riskikäyttäytyminen ja nuoret miehet	3
2.1	Nuori	3
2.2	Seksuaalisuus	3
2.3	Seksuaaliterveys	4
2.4	Seksuaalikäyttäytyminen	4
2.5	Seksuaalinen riskikäyttäytyminen	5
2.6	Syrjäytyminen	5
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	6
3.1	Tarkoitus	6
3.2	Tutkimuskysymykset	6
4	Opinnäytetyön menetelmät	6
4.1	Tiedonhaku ja aineiston keruu	6
4.2	Opinnäytetyön aineisto	9
4.3	Aineiston analysointimenetelmä	11
5	Tulokset	13
5.1	Mitä nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on	13
5.1.1	Riskinottava seksikäyttäytyminen	13
5.1.2	Seksuaaliterveyden laiminlyöminen	14
5.2	Millaisia tekijöitä nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla on	16
5.2.1	Sosioekonominen asema	16
5.2.2	Puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä	16
5.2.3	Päihteet	17
5.2.4	Masennus	18
5.2.5	Varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen	18
5.2.6	Persoonallisuuspiirteet	19
6	Pohdinta	22
6.1	Tulosten tarkastelu	22
6.2	Luotettavuus	23
6.3	Opinnäytetyön eettisyys	26
6.4	Johtopäätökset	27

6.5	Jatkotutkimusehdotukset	27
	Lähteet	29
	Liitteet	
	Liite 1. Artikkelitaulukko	

1 Johdanto

Seksuaalisuus on jokaisen ihmisen elämään kuuluva osa-alue. Maailman terveysjärjestö WHO on määritellyt seksuaalisuuden sisältävän fyysisiä, sosiaalisia ja psykologisia muotoja. Seksuaalisuus on laaja käsite eikä keskity pelkästään lisääntymiseen, vaan on keskeinen osa ihmisyyttä ikään ja sukupuoleen katsomatta. (Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa 2010: 16.)

Seksuaalisen riskikäyttäytymisen määritelmä on kontekstin mukaan vaihteleva, monimuotoinen ja häilyvä. Usein se liittyy kuitenkin seksikumppaneiden määrään sekä suojaamattomaan seksiin. Minna Nikula ehdottaa väitöskirjassaan *Young Men's Sexual Behavior in Finland and Estonia* jo vuonna 2009, että tulevien tutkimusten yhdenmukaisuuden kannalta Euroopan alueella olisi hyvä standardisoida seksuaalikäyttäytymisen pääpiirteet. (Nikula 2009: 79.)

1980 –luvulla HIV-tartuntojen levitessä seksuaaliterveyden tutkimuksia alettiin Euroopassa toteuttaa aiempaa enemmän. Silloin seksuaalisen riskikäyttäytymisen määritelmään liittyi vahvasti sukupuoliyhdyntät henkilöiden kanssa, joiden sukupuolitaudeista tai HIV-tartunnasta ei ollut varmaa tietoa. (Papp – Kontula – Kosonen 2000: 9.) Seksuaalisen riskikäyttäytymisen ennaltaehkäisy on tärkeää, ja erityishuomiota tulisi kiinnittää riskikäyttäytymisen ja päihteiden käytön ehkäisyyn yhdistäviin strategioihin. (Nikula 2009: 8.) Päihteidenkäyttö vaikuttaisi olevan vahvasti yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen Suomessa ja Virossa. (Nikula 2009: 79.)

Aivojen kehittyminen jatkuu 25-vuotiaaksi asti, jolloin käyttäytymisen hallinta saavuttaa aikuisen tason. Tällöin ihmisen kyvyn tehdä moraalisia arvioita arvellaan olevan täysin kypsä. Aivojen aikuistuessa myös pidemmät parisuhteet, sitoutuminen ja kokemus seksuaalisuuden mahdollistamasta nautinnollisuudesta tulevat tavallisemmiksi ja luonnollisiksi elämänvaiheiksi. (Aikuinen 2020). Siviilisäätö vaikuttaisi olevan yksi yksilön seksuaalikäyttäytymistä vahvasti ohjaavista tekijöistä. (Nikula 2009: 78.)

Opinnäytetyömme on osa Niko 97-hanketta, jonka tarkoituksena on vahvistaa pääkaupunkiseudulla ja Oulussa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten miesten seksuaaliterveyttä. Toteutimme opinnäytetyömme kirjallisuuskatsauksena. Aineistoon valikoituneet tutkimusartikkelit käsittelivät 18-29 –vuotiaiden miesten seksuaalista

riskikäyttäytymistä Suomessa, Euroopassa ja Kanadassa. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata, millaista vahingoittava seksuaalikäyttäytyminen on kirjallisuuden mukaan ja millaisia syitä vahingoittavan seksuaalikäyttäytymisen taustalla on. Tavoitteenamme oli kerätä kirjallisuudesta tietoa, jonka avulla voidaan lisätä tietoisuutta nuorten miesten seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä. Rajasimme aiheen laajuuden vuoksi opinnäytetyömme koskemaan vain itseen kohdistuvaa seksuaalista riskikäyttäytymistä. Tätä tietoa voisi jatkossa käyttää hyödyksi esimerkiksi aiheen puheeksi ottamisessa.

2 Seksuaalinen riskikäyttäytyminen ja nuoret miehet

Seksuaalikasvatus erityisesti kouluissa vaikuttaa nuorten asenteisiin seksuaalisuutta kohtaan, suositeltavaa onkin kuunnella ja keskustella nuorten kanssa avoimesti ja arvostavasti aiheesta. Olisi hyvä tuoda esiin kriittisyyttä seksuaalisuutta koskevia aineistoja ja niiden vaihtelevaa tasoa kohtaan. (Nuorten seksuaalisuus ja seksuaaliterveys 2017.) Seksuaaliterveyteen ja sen edistämiseen on kiinnitetty huomiota Suomessa jo pitkään. Suomessa on kansallinen toimintaohjelma seksuaaliterveyden edistämistä varten ja sitä päivitetään tietyin väliajoin. (Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2016: 3.)

Vuonna 2017 ja 2019 tehdyissä kouluterveyskyselyissä nuorista 8. ja 9 luokkalaisista pojista 7% kokee tarvitsevänsä tietoa ja keskustelua seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista. Noin 11% pojista koko maassa kertoo vuoden 2019 kyselyssä, ettei heillä sillä hetkellä ollut yhtään läheistä ystävää, jolle puhua henkilökohtaisista mieltä askarruttavista asioista. Tunne on suurimmalle osalle väliaikainen. Sama luku tyttöjen kohdalla koko maassa on 6%. (Kouluterveyskysely 2019.)

2.1 Nuori

Sosiologian Pro gradu -tutkielmassa Juha Kontkanen tutki nuoruuden ja nuorien määrittelyjä. Kontkanen kuvailee nuoruutta väliaikaisena aikana lapsuuden ja aikuisuuden välissä, eikä sitä hänestä voi sitoa ikärajoihin. (Kontkanen 2018: 5.) Nuorisoin määritelmät vaihtelevat maakohtaisesti. Suomessa alle 29-vuotias määritellään nuorisolain perusteella nuoreksi. (Nuorisolaki 1285/2016 2016). Nuoren täytettyä 18 vuotta, hänestä tulee Suomessa täysi-ikäinen.

2.2 Seksuaalisuus

Seksuaalisuus on läsnä ihmisen elämässä joka käänteessä. Ihminen voi hyvin, kun hän on fyysisesti hyvässä voinnissa ja kokee itsensä tulleen hyväksytyksi omana itsenään sekä yhteisössä, että henkilökohtaisesti. Lisääntymis- ja seksuaaliterveyden ongelmat heijastuvat myös muihin hyvinvointiongelmiiin. (Sinisaari-Eskelinen Jouhki – Tervo – Väisälä 2016: 290.) Seksuaalisuus kuuluu ihmisen perusoikeuksiin ja voimavaroihin (Ryttyläinen – Valkama 2010: 7). World Health Organization määrittelee seksuaalisuuden sisältävän fyysisiä, sosiaalisia ja psykologisia muotoja. Käsitteenä

ihmisen seksuaalisuus on laaja eikä keskity pelkästään lisääntymiseen, vaan on keskeinen osa ihmisyyttä ikään ja sukupuoleen katsomatta. (Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa 2010: 16.) Seksuaalisuus kuuluu ihmisen perustarpeisiin. Seksuaalisuus ilmenee muun muassa läheisyytenä, yhteenkuuluvuutena, fyysisenä tyydytyksenä, turvallisuuden tunteena ja hellyytenä. Tyydytyksen lisäksi seksuaalisuus voi tuottaa ihmiselle myös kärsimystä, esimerkiksi hyväksikäytön ja seksuaalisen väkivallan kautta. (Ryttyläinen ym. 2010: 11-13.)

2.3 Seksuaaliterveys

Seksuaalisen hyvinvoinnin tilasta puhuttaessa käytetään termiä seksuaaliterveys. Hyvä seksuaaliterveys on fyysisen, psyykkisten, sosiaalisten ja emotionaalisten ominaisuuksien lisäksi myös kunnioittavia ja positiivisia asenteita seksuaalisuuteen ja seksuaalisia suhteita kohtaan. (Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa 2010: 17.) Seksuaaliterveys käsittää myös kunnioituksen kaikkien seksuaalioikeuksia kohtaan (Sinisaari-Eskelinen ym. 2016: 286). Hyvään seksuaaliterveyteen kuuluu myös luotettava tiedonsaanti ja seksuaaliterveyspalvelut. Seksuaaliterveyden määritelmällä ei ole virallista asemaa, vaikka sitä käytetään paljon Suomessa ja maailmalla. Yhteiskunnan arvot, normit ja uskomukset näkyvät myös seksuaaliterveyden toteutumisessa. (Ryttyläinen ym. 2010: 7,17,18). Terminä seksuaaliterveys tuli käyttöön 1990-luvun loppupuolella. Silloin käsite sisältyi osaksi lisääntymisterveyttä. (Terenius 2009: 24.)

Seksuaaliterveyden puheeksi ottaminen on aiheen tuomista esille ja siihen liittyvää ohjausta, jota koulutuksen saanut henkilö antaa, useimmiten terveydenhuollon ammattilainen. Puheeksi ottoa voi olla esimerkiksi seksuaalikasvatus, -terapia tai -neuvonta. (Sinisaari-Eskelinen ym. 2016: 287.)

2.4 Seksuaalikäyttäytyminen

Seksuaalikäyttäytyminen on fyysistä ja emotionaalista kanssakäymistä ihmisten välillä. Lähtökohtaisesti seksuaalikäyttäytyminen on voimavaroja ja terveyttä tukevaa. (Pakarinen 2019: 21). Väestöliiton tutkimuksessa vuonna 2000 käsitellään seksuaalisesta vuorovaikutusta, jossa kommunikoidaan, huomioidaan ja tuodaan esille omat sekä kumppanin toiveet ja pyrkimykset. Seksuaalinen vuorovaikutus johtaa yleensä oppimiseen palautteen kautta. (Papp ym. 2000: 14.)

2.5 Seksuaalinen riskikäyttäytyminen

Seksuaalinen riskikäyttäytyminen kuvaa omaa tai kumppanin terveydellistä tai turvallisuutta vaarantavaa toimintaa, kuten ehkäisyn laiminlyöntiä tai seksin harrastamista toistuvasti päihtyneenä. Seksuaalisen riskikäyttäytymisen yhteydessä esiintyy usein muitakin terveydelle ja turvallisuudelle tyypillisiä terveystottumuksia ja -tapoja. (Väestöliiton seksimittari: 1.)

Suomen rikoslaissa on lueteltu kriminalisoituja vahingoittavia seksuaalikäyttäytymisen muotoja, kuten esimerkiksi raiskaus, seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen houkutteleva seksuaalisiin tarkoituksiin ja seksipalveluiden ostaminen nuorelta (Rikoslaki 39/1889: 2019). Vahingoittava seksuaalikäyttäytyminen ei kuitenkaan johda nuorella aina rikoslailliseen vastuuseen, sillä alle 15-vuotias on vastuuiltaan syyntakeeton (Mäkinen 2016: 4). Lainsäädännön pyrkimys on suojella yhteiskunnan jäseniä ja määritellä seksuaalisen väkivallan rajat. Kulttuurisesti käsitykset seksuaalisista rajoista saattavat olla hyvin erilaisia. (Apter – Väisälä – Kaimola 2006: 333.) Nuorten vahingoittava seksuaalikäyttäytyminen on vähän tutkittu alue Suomessa (Mäkinen 2016: 2).

2.6 Syrjäytyminen

Syrjäytymiselle ei ole vakiintunutta määritelmää, mikä vaikuttaa myös syrjäytymisvaarassa olevien nuorien määrän arviointiin. Syrjäytymisvaarassa olevaksi koetaan henkilöiden, jotka jäävät yhteiskunnallisten järjestelmien ulkopuolelle, kuten koulutus tai työmarkkinajärjestelmän. Elämänhallinnan- ja terveydellisten ongelmien kertyminen kasaantuu syrjäytymisvaarassa olevilla henkilöillä. Itse nuoret kertovat suurimmaksi syrjäytyneisyyden uhaksi ystävien puutteen. (Nuorten syrjäytyminen 2019.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

3.1 Tarkoitus

Opinnäytetyömme tarkoituksena on tehdä kirjallisuuskatsaus, jonka avulla voimme kuvata, millaista vahingoittava seksuaalikäyttäytyminen on kirjallisuuden mukaan ja millaisia syitä vahingoittavan seksuaalikäyttäytymisen taustalla on.

Opinnäytetyömme tavoitteena on lisätä tietoisuutta nuorten miesten seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan ymmärtää kyseistä ilmiötä laajemmin kokoamalla aihetta koskevaa kirjallisuutta yhteen.

3.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä etsitään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä on nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen kirjallisuuden mukaan?
2. Millaisia tekijöitä nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla on?

4 Opinnäytetyön menetelmät

4.1 Tiedonhaku ja aineiston keruu

Toteutimme opinnäytetyömme narratiivisen kirjallisuuskatsauksen menetelmällä. Kirjallisuuskatsauksen avulla on mahdollista antaa laaja kuva katsauksen aiheesta, sillä se syntetisoi ja kokoaa tutkimustietoa yhteen sanallisesti. (Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2013: 72). Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on tiivistää aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Narratiivisella kirjallisuuskatsauksella ei tarjota varsinaisesti analyyttistä tulosta, vaan sen avulla selvitetään ajantasainen tutkimustieto käsiteltävästä aiheesta. (Salminen 2011: 7).

Kirjallisuuskatsaus on tutkimustyyppiltään teoreettinen tutkimus, ja se on tehokas väline syventää tietoja asioista, joista on jo valmista tutkittua tietoa ja tuloksia. (Tuomi –

Sarajärvi 2018: 138.) Kirjallisuuskatsauksen toteuttamisessa käytimme apuvälineenä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Systemaattisella tiedonhaulla valikoitui 8 tutkimusartikkelia, joista haimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Tutkimusartikkeleita valitessamme käytimme kriittistä lähestymistapaa, ja pyrimme valitsemaan artikkeleita, jotka ovat monipuolisia ja vastasivat tutkimuskysymyksiimme eri näkökulmista. Arvioimme tutkimusartikkeleiden luotettavuutta esimerkiksi tarkastelemalla niissä käytettyjä otoskokoja sekä otoksien hankintatapoja, sekä sitä, milloin tutkimusaineisto on kerätty.

Kirjallisuuskatsauksessa käytimme korkeintaan kymmenen vuotta vanhoja tieteellisesti vertaisarvioituja tutkimuksia saadaksemme mahdollisimman tuoretta ja luotettavaa tietoa. Luimme potentiaalisia tutkimusartikkeleita myös vuosilta 2004-2009, mutta aiheen kulttuurisidonnaisuuden vuoksi päätimme jättää ne pois kirjallisuuskatsauksestamme. Tarkastelimme suomen- ja englanninkielisiä lähteitä. Jätimme hauistamme ulkopuolelle opinnäytetyöt ja pro gradu -tutkielmat. Haimme pääasiassa eurooppalaisia tutkimuksia, sillä toivoimme tulosten olevan yleistettävissä länsimaiseen kulttuuriin.

Lopullisia poissulkukriteereitä olivat: muut kuin suomen- tai englanninkieliset artikkelit, ei koko tekstiä saatavilla, tutkimusartikkeli ei vastaa tutkimuskysymyksiin, ei tieteelliset artikkelit sekä maksulliset julkaisut. Etsimme englannin-, suomen- ja ruotsinkielisiä artikkeleita vuosilta 2009-2020, mutta teimme hakuja myös viimeisen viidentoista vuoden ajalta. Vanhempia artikkeleita tutkailimme kriittisesti, ja kiinnitimme erityisesti huomiota siihen, milloin tutkimuksen aineisto on kerätty.

Tiedonhaun tuloksista valitsimme ensin otsikon perusteella potentiaaliset tutkimusartikkelit, jonka jälkeen karsimme pois artikkelit, jotka eivät tiivistelmän perusteella vastanneet tutkimuskysymyksiimme. Tiivistelmän perusteella valitut tutkimukset tarkastelimme koko tekstin perusteella, ja mikäli ne vastasivat tutkimuskysymyksiimme ja sopivat sisäänottokriteereihimme, valitsimme ne kirjallisuuskatsaukseemme aineistoksi. Tiedonhakua on kuvattu taulukossa 2.

Taulukko 1. Valittujen tutkimusartikkeleiden mukaanottokriteerit

Sisäänottokriteerit	<ul style="list-style-type: none"> • Julkaistu enintään 15 vuotta sitten, kuitenkin mieluiten julkaistu vuosina 2009-2020. • Tutkimuksen kielenä suomi, ruotsi tai englanti • Julkaistu Euroopassa, Australiassa, Kanadassa tai Yhdysvalloissa • Tutkimusartikkeli julkaistu tieteellisesti luotettavassa ja laadukkaassa julkaisussa • Tutkimusartikkeli vastaa tutkimuskysymyksiin • Tutkimusartikkeli käsittelee nuorten miesten seksuaalista riskikäyttäytymistä • Tutkimus saatavilla kokonaisuudessaan joko Helsingin yliopiston tai Metropolia AMK:n tunnuksilla.
----------------------------	---

Opinnäytetyön aineisto kerättiin käyttäen laadukkaita, hoitotieteellisiä julkaisuja sisältäviä luotettavia tietokantoja, kuten CINAHL, Medic ja Pubmed. Hakusanoina käytimme seuraavia: young*, sex*, sexual*, adolescent*, risksex, risk*, risky, behavior, men, Europe. Lisäksi tutkimme artikkeleiden lähdeluetteloita, joista manuaalisesti löysimme potentiaalisia tutkimusartikkeleita. Tiedonhaku aloitettiin syksyllä 2019, mutta varsinainen tiedonhaku ja tutkimusartikkeleiden valinta tapahtui tammikuussa 2020.

Taulukko 2. Tiedonhaun kuvaaminen

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Tulokset	Otsikon perusteella valitut	Tiivistelmän perusteella valitut	Koko tekstin perusteella valitut
Medic	young*, sexual*, risksex	2009-2020	17	5	0	0
CINAHL	young* sex- ual* risksex AND Finland	2009-2020	27	5	3	2
	adolescent* sex* risk* be- havior	2009-2020 adolescent 13-18 years male	40	6	4	2
PUBMED	Adolescent, men, risky, sexual, be- havior, Eu- rope	10 years	36	14	6	3
Manu- aalinen haku	Lähdeluettelot	2009-2020			6	1

4.2 Opinnäytetyön aineisto

Kirjallisuuskatsauksen aineistoksi valitsimme seitsemän englanninkielistä tutkimusartikkelia, sekä yhden suomalaisen väitöskirjan (n=8). Aineistomme vastasi joko yhteen, tai molempiin tutkimuskysymyksiimme. Tärkeimmät tiedot valituista artikkeleista löytyvät muodostamastamme artikkelitaulukosta, joka on opinnäytetyömme liitteenä. Valitut artikkelit ovat saaneet järjestysnumeron kirjoittajien aakkosjärjestyksen mukaan. Opinnäytetyön taulukoissa viitteet ovat merkitty artikkelin järjestysnumerolla ja alkuperäisen tekstin sivunumerolla.

Taulukko 3. Valitut tutkimusartikkelit

	Artikkelin nimi	Lehti	Kirjoittajat	Julkaisuvuosi
1	Sexual risk-taking behaviour: prevalence and associated factors. A population-based study of 22 000 Danish men	BMC Public Health	Buttman <i>et al.</i>	2011
2	Impulsivity dimensions and risky sex behaviors in an at-risk young adult sample	Archives of sexual behavior	Curry <i>et al.</i>	2017
3	Risk of depression and multiple sexual risk-taking behaviours in adolescents in Nova Scotia, Canada	Sexual Health	Langille <i>et al.</i>	2012
4	Ammattiin opiskelevien nuorten seksuaalikäyttäytyminen ja siihen liittyvät tiedot ja asenteet ennen	Väitöskirja, Tampereen yliopisto	Pakarinen	2019
5	Sexual behaviours and pre-conception health in Italian university students	Annali dell'Istituto Superiore di Sanita	Poscia <i>et al.</i>	2015
6	Sexual behaviour in adolescence: The role of depression, delinquency, and family-related factors.	Väitöskirja, Tampereen yliopisto	Savioja	2019
7	Factor associated with risky sexual behaviors among French general population	Journal of Public Health	Sicard <i>et al.</i>	2017
8	Revisiting the Association between Pornography Use and Risky Sexual Behaviors: The Role of Early Exposure to Pornography and Sexual Sensation Seeking	The Journal of Sex Research	Sinković <i>et al.</i>	2012

Valitut tutkimukset oli toteutettu Tanskassa, Yhdysvalloissa, Kanadassa, Suomessa (n=2), Italiassa, Ranskassa ja Kroatiaassa. Kaksi (n=2) tutkimuksista oli Tampereen yliopistossa tehtyjä väitöskirjoja. Otskoot vaihtelivat välillä 529-186632, joista jälkimmäinen oli väitöskirja, jonka aineistona käytettiin Suomalaista Kouluterveyskyselyä. Seitsemän tutkimusartikkelia oli englanninkielisiä ja yksi suomeksi. Neljän (n=4) artikkelin aineisto koostui erilaisista kyselylomakkeilla toteutetuista kansallisista terveystutkimuksista, yhden (n=1) artikkelin aineisto oli kerätty aiemmin tehtyä tutkimusta varten pitkittäistutkimuksena.

Taulukko 4. Tutkimusartikkelien julkaisumaat

Maa	Artikkelinnumero	Yhteensä
Suomi	4, 6	2
Tanska	1	1
USA	2	1
Kanada	3	1
Italia	5	1
Ranska	7	1
Kroatia	1	1

4.3 Aineiston analysointimenetelmä

Analysoimme kirjallisuuskatsauksemme aineiston aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on yksinkertainen laadullisen analyysin metodi. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 145.) Valitsemistamme tutkimusartikkeleista etsimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme nuorten miesten seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä ja sen syistä. Sisällönanalyysin avulla pyrimme muokkaamaan aineistosta selkeän, tiiviin ja järjestelmällisen, kuitenkin niin, ettei sen alkuperäinen muoto kärsi tai katoa. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 122.)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi antaa tilaa aineistolle kertoa tutkittavasta aiheesta. (Kylmä, Juvakka 2007: 113.) Analysoinnin tarkoituksena on informaatioarvon lisääminen. Aineiston lopullinen muoto ja järjestys muodostui loogisen päättelyn avulla muodostamalla aineistosta esiin nousseista ilmiöistä erilaisia ala-, ylä- ja pääluokkia. Ennen lopullisen muodon saavuttamista hajotimme aineiston osiin, käsitteellistimme ja kokosimme uudelleen eheäksi kokonaisuudeksi. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 122). Tässä prosessissa käytimme työvälineinä sisällön yleiskuvan hahmottamista ja pelkistämistä. (Kylmä – Juvakka 2007: 116).

Taulukko 5. Esimerkki analyysin etenemisestä – Millaisia tekijöitä seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla on

Alkuperäinen ilmaus	Käännös	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<i>The sociodemographic variables retained in the final model as being associated with increased risk were young age (with maximum risk among 15-to 24-year-olds), being single, having a net monthly income <2400E, having declared sexual relations with a same-sex partner or a history of STI in the past 5 years (7: 526)</i>	Sosiodemografiset muuttujat, jotka lopullisessa mallissa pysyivät yhteydessä kohonneeseen riskiin olivat nuori ikä (suurin riski 15-24 -vuotiaiden keskuudessa), naimattomuus, kuukausitulot alle 2400€, seksi samaa sukupuolta olevan kumppanin kanssa tai sairastettu sukupuolitauti viimeisen viiden vuoden aikana.	Nuori ikä, naimattomuus, alhaiset tulot, seksi samaa sukupuolta olevan kanssa sekä sairastettu sukupuolitauti yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen.	Alhaiset tulot yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen	Sosioekonominen asema
<i>The use of contraceptives was more frequent in students who affirmed to belong to high socio-economic level (69.4%) than in those of the low one (61.8%) (p < 0.01). (5: 119)</i>	Ehkäisyvälineiden käyttö oli yleisempää opiskelijoilla, jotka kuuluivat korkeaan sosio-ekonomiseen asemaan (69,4%) kuin alemmassa asemassa olevilla (61,8%) (p < 0,01).	Sosioekonominen asema yhteydessä ehkäisyvälineiden käyttöön	Sosioekonominen aseman yhteys seksikäyttäytymiseen	
<i>Percentage of male students who answered to have never done an urological examination was significantly higher between those who affirmed to have a low (69.7%) and middle-low (69.4%) socio-economic level respect to those who affirmed to have an high (59.8%) and a middle-high (56.1%) income (p < 0.01). (5: 119)</i>	Prosenttiosuus miesopiskelijoista, jotka vastasivat etteivät ole koskaan käynyt urologisissa tutkimuksissa oli merkittävästi korkeampi alemmassa (69,7%) ja keski-alemmassa (69,4%) sosioekonomisessa asemassa olevilla.	Sosioekonominen asema yhteydessä siihen, onko käynyt urologisissa tutkimuksissa		

5 Tulokset

5.1 Mitä nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on

Kirjallisuuskatsauksen tuloksena nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on seksin harrastamista useiden kumppanien kanssa sekä satunnaiset, tuntemattomat seksikumppanit, seksin harrastamista seksityöntekijän kanssa sekä seksuaaliterveyden laiminlyömistä.

5.1.1 Riskinottava seksikäyttäytyminen

Miehet, jotka raportoivat enemmän kuin kahdeksan naispuolista seksikumppania koko elämänsä aikana ovat todennäköisesti vanhempia, yksineläjiä, ja korkeammin koulutettuja (Buttman – Nielsen – Munk – Liav – Kjaer 2011: 3). Korkeampi koulutus korostui etenkin vanhemmissa ikäluokissa miehillä (Buttman ym. 2011: 3). Kaupungissa asuminen, tupakointi ja humalahakuinen juominen oli yhteydessä useisiin seksikumppaneihin (Buttman ym. 2011: 3; Pakarinen 2019: 62). Miehet, jotka kertoivat aloittaneensa seksuaalisen aktiivisuutensa alle 14-vuotiaana, raportoivat todennäköisemmin myös yli kahdeksan seksikumppania elämän aikana (Buttman ym. 2011: 3).

Miehet, jotka kertoivat harrastaneensa seksiä kahden tai useamman naispuolisen kumppanin kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana, olivat todennäköisemmin myös aloittaneet seksuaalisen aktiivisuutensa nuorempina (alle 14-vuotiaana), kuin miehet, joilla oli vähemmän tuoreita seksikumppaneita (Buttman ym. 2011: 3). Seksuaalinen riskikäyttäytyminen on yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa (Sicard – Mayet – Duron – Richard – Beck – Maynard – Deparis – Marimoutou 2017: 526; Poscia – Ignazio La Milia – Lohmeyr – Telemann – de Waure – Ricciardi 2015: 118). Merkittävin sukupuolten välinen ero seksikäyttäytymisessä on miesten raportoima suurempi määrä yhtäaikaista seksikumppaneita (Sicard ym. 2017: 526, Sincović – Stulhofer – Bozic 2012: 636). Miessukupuoli, ikä ja jännityksenhakuinen luonne ovat myös merkittäviä ennustajia useille seksikumppaneille (Curry – Luk – Trim – Hopper – Hewitt – Stallings – Brown – Wall 2017: 532).

Todennäköisyys sukupuoliyhteyteen seksityöntekijän kanssa kasvaa iän myötä, ja siviilisäätö (naimaton), kaupunkialueella asuminen ja tupakoiminen ovat tekijöitä, jotka

nostavat tätä todennäköisyyttä (Buttman ym. 2011: 3). Seksin harrastaminen seksityöntekijän kanssa on merkittävästi yhteydessä myös varhaisella iällä seksuaalisen aktiivisuuden aloittamiseen, lisäksi seksistä maksamisella on yhteys useisiin seksikumppaneihin elämän aikana sekä useisiin viimeaikaisiin seksikumppaneihin (Buttman ym. 2011: 4). Humalahakuisella juomisella ei vaikuttaisi olevan yhteyttä seksistä maksamiseen (Buttman ym. 2011: 5).

5.1.2 Seksuaaliterveyden laiminlyöminen

Seksuaalinen riskikäyttäytyminen ilmenee seksuaaliterveyden laiminlyömisenä. Tämä tarkoittaa sekä ehkäisyterveyden, että fyysisen seksuaaliterveyden laiminlyömistä. Kondomin käyttö suomalaisnuorten keskuudessa on epäsäännöllistä ja satunnaista, eikä seksuaaliterveysinterventiolla ollut merkitystä tähän (Pakarinen 2019: 60). Miehet harrastavat suojaamatonta seksiä todennäköisemmin kuin naiset (Buttman ym. 2011: 533). Kondomin käyttö on tulosten perusteella harvinaista etenkin suuseksissä ja anaaliyhdyntämissä (Pakarinen 2019: 60). Syitä kondomin käytön vähäisyydelle olivat esimerkiksi luottamus kumppaniin, seurustelusuhde ja toisen ehkäisymenetelmän käyttö (Pakarinen 2019: 60). Osa nuorista käyttää ainoastaan ehkäisymenetelmiä, jotka eivät suojaa seksitaudeilta. Tällainen ehkäisymenetelmä on esimerkiksi ehkäisypillerit. (Poscia ym. 2015: 119).

Naiset käyvät seksitautitesteissä huomattavasti miehiä enemmän (Pakarinen 2019: 61; Poscia ym. 2015: 118). Myös pitkä parisuhde on yhteydessä useammin seksitautitesteissä käymiseen (Pakarinen 2019: 61). Seksuaaliterveysinterventio vaikutti kuitenkin nuorten miesten seksitautitesteissä käymiseen positiivisesti (Pakarinen 2019: 61). Viimeisen viiden vuoden aikana sairastettu seksitauti on myös yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen (Sicard ym. 2017: 526). Matala tietoisuus lisääntymisterveydestä sekä suojaamaton yhdyntä satunnaisen kumppanin kanssa ovat seksuaalisen riskikäyttäytymisen muotoja (Poscia ym. 2015: 119). Sukupuolitaudin todennäköisyys on merkittävästi suurempi sellaisten nuorten keskuudessa, jotka harrastavat seksiä satunnaisten kumppanien kanssa ja ovat kokeneet ensiyhdyntänsä nuorena (Poscia ym. 2015: 119). Viimeisen viiden vuoden aikana sairastettu sukupuolitauti nostaa myös seksuaalisen riskikäyttäytymisen riskiä ja on erityisesti miessukupuoleen liittyvä tekijä (Sicard ym. 2017: 526).

Taulukko 6. Nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen kirjallisuuden mukaan

Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
Suuseksissä ja anaaliyhdyntässä ei ehkäisyä (4: 60)	Ehkäisyterveyden laiminlyöminen	Seksuaaliterveyden laiminlyöminen
Miehet harrastavat naisia todennäköisemmin suojaamatonta seksiä (1: 533)		
Ehkäisy, joka ei suojaa seksitaudeilta (5: 119)		
Miesten seksitautitesteissä käyminen vähäistä (4: 61) (5: 118)	Fyysisen seksuaaliterveyden laiminlyöminen	
Aiemmin sairastettu seksitauti riskitekijänä seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle (7: 526)		
Matala tietoisuus lisääntymisterveydestä (5:119)		
Seksin harrastaminen seksityöntekijän kanssa (1: 3)	Seksin harrastaminen seksityöntekijän kanssa	Riskinottava seksikäyttäytyminen
Useat seksikumppanit (7: 526) (8: 636) (4: 62) (2: 532) (5: 118)	Seksin harrastaminen useiden kumppanien sekä tuntemattomien kanssa	
Seksi tuntemattoman kanssa (8: 636)		

5.2 Millaisia tekijöitä nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla on

Tekijät nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla ovat moninaisia: kirjallisuuskatsauksemme tuloksena taustatekijöiksi määrittyi sosioekonominen asema, aiemmin sairastettu sukupuolitauti, puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä, päihteet, masennus, varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen, varhaisella iällä pornografiselle materiaalille altistuminen, rikekäyttäytyminen sekä tietyt luonteenpiirteet.

5.2.1 Sosioekonominen asema

Alhaiset tulot (<2400€/kk) ovat yhteydessä suurentuneeseen riskiin seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle yhdessä nuoren iän, siviilisäädyn ja sukupuolitautihistorian kanssa (Sicard ym. 2017: 529). Sosioekonominen asema on yhteydessä myös ehkäisyn käyttöön ja lisääntymisterveyteen; korkeampaan sosioekonomiseen luokkaan kuuluvat käyttävät useammin ehkäisyvälineitä, ja etenkin kondomin käyttö on yleisempää korkeammassa sosioekonomisessa asemassa olevien keskuudessa (Poscia ym. 2015: 119). Sosioekonominen asema vaikuttaa myös urologin tutkimuksissa käymiseen siten, että sellaiset miehet, jotka eivät ole ikinä käyneet urologin tutkimuksissa ovat todennäköisemmin huonommassa sosioekonomisessa asemassa (Poscia ym. 2015: 119).

5.2.2 Puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä

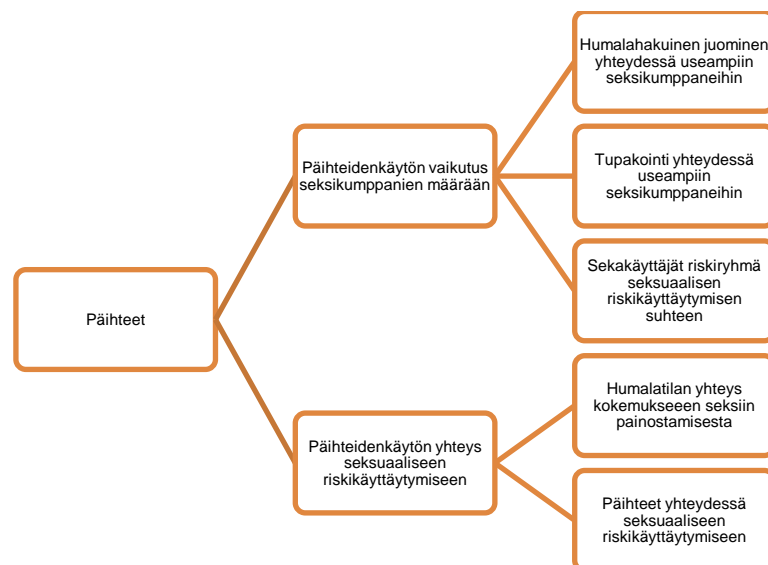
Matala tietoisuus seksuaaliterveydestä ja aiemmin sairastettu sukupuolitauti ovat yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. Poikien tiedot lisääntymisterveydestä ovat merkittävästi heikommat kuin tyttöjen, mutta parisuhdestatus vaikuttaa tähän huomattavasti. Pidempään seurustelleiden poikien tiedot seksuaaliterveydestä ovat muita merkittävästi paremmat. Terveystietämisen kannalta poikien tietoisuuden parantaminen seksuaaliterveyteen liittyvistä tekijöistä on ajankohtainen haaste. Erityisesti nuoria puhutteleville sukupuoli- ja ikäsensitiivisille keinoille lisätä seksuaalitietoja on suuri tarve. (Pakarinen 2019: 64). Italiassa nuoret aikuiset eivät ole riittävän tietoisia lisääntymisterveydestä. Erityisesti miehille olisi tarvetta terveystarkastukselle, joka tehtäisi koko ikäluokalle. (Poscia ym. 2015: 119-120). Pojat käyvät seksitautitesteissä merkittävästi tyttöjä harvemmin (Pakarinen 2019: 50).

5.2.3 Päihteet

Päihteidenkäyttö vaikuttaa seksikäyttäytymiseen ja seksikumppanien määrään. Toistuva humalahakuinen juominen, säännöllinen kannabiksenkäyttö ja huumeidenkäyttö nostavat merkittävästi seksuaalisen riskikäyttäytymisen todennäköisyyttä (Sicard ym. 2017: 526). Miehet raportoivat käyttävänsä päihteitä naisia useammin, ja miehet myös harrastavat suunnittelematonta seksiä alkoholin vaikutuksen alaisena useammin kuin naiset (Langille – Asbridge – Kisely – Wilson 2012: 257). Suurempi seksikumppanien kokonaismäärä ja useat viimeaikaiset seksikumppanit ovat vahvasti yhteydessä myös muuhun riskikäyttäytymiseen, kuten tupakointiin ja humalahakuiseen juomiseen (Buttman ym. 2011: 8; Pakarinen 2019: 62). Seksuaalinen kanssakäyminen seksityöntekijän kanssa sekä varhainen seksin aloitusikä ovat myös yhteydessä päihteidenkäyttöön (Buttman ym. 2011: 8; 4: 62).

Kannabiksen ja muiden laittomien päihteiden käyttäminen on yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. Tämä saattaa johtua siitä, että päihteet vaikuttavat käyttäytymiseen esimerkiksi alentamalla estoja, jolloin seksuaalinen riskinotto on todennäköisempää. Sekakäyttäjät ovatkin suuremmassa riskissä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. (Sicard ym. 2017: 529).

Nuorten seksuaaliterveyden kannalta merkityksellistä oli myös kokemukset seksiin painostamisesta. Pojista viidennes oli kokenut painostusta seksiin, ja nämä kokemukset olivat merkittävästi yhteydessä humalatilaan, suojaamattomaan seksiin, varhaiseen seksin aloituskäyttöön ja suurempaan kumppaneiden määrään. (Pakarinen 2019: 62).

5.2.4 Masennus

Varhaisessa aikuisuudessa seksuaalinen aktiivisuus on yhteydessä itseraportoituun masennukseen. Tämä yhteys koskee kuitenkin vain nuoria aikuisia; myöhemmin yhteys itse asiassa kääntyy jopa päinvastoin, jolloin masennus on yhteydessä seksuaaliseen kokemattomuuteen. Tulos nuorten aikuisten seksuaalisen aktiivisuuden yhteydestä masennukseen on samassa linjassa aiempien tutkimusten kanssa. (Savioja 2019: 73). Masennus oli tilastollisesti merkittävästi yhteydessä myös yli viiteen seksikumppaniin koko nuoruuden aikana (Savioja 2019: 74).

Miehillä suunnittelematon seksi päihteiden vaikutuksen alaisena, yli kaksi seksikumppania viimeisen vuoden aikana sekä kondomin käytön laiminlyöminen viimeisessä yhdynnässä olivat merkittävästi yhteydessä masennuksen riskiin. Kuitenkin se, että viimeisin kumppanin kanssa ei olla vakaassa parisuhteessa oli vain marginaalisesti yhteydessä masennuksen riskiin. (Langille ym. 2012: 257).

5.2.5 Varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen

Varhaisella seksuaalisen aktiivisuuden aloittamisella on vaikutuksia nuoruuden ja aikuisuuden seksikäyttäytymiseen. Tutkimuksesta riippuen varhainen seksuaalinen aktiivisuus määriteltiin alle 14-15 -vuotiaana alkaneeksi. Miehet raportoivat naisia useammin ensiyhdyntänsä tapahtuneen alle viisitoistavuotiaana (Sincović ym. 2012: 636). Varhaisella iällä seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen assosioituu myös muuhun riskinottoon, kuten säännölliseen humalahakuiseen juomiseen ja kannabiksen käyttöön (Langille ym. 2012: 257; Pakarinen 2019: 62).

Sukupupuolitaudit ovat merkittävästi yleisempiä opiskelijoilla, jotka harrastavat satunnaisten kumppaneiden kanssa seksiä, ja jotka ovat kokeneet ensimmäisen yhdyntäkertansa nuorena (Poscia ym. 2015: 118). Miehet, jotka ovat aloittaneet seksuaalisen aktiivisuutensa nuorella iällä raportoivat todennäköisemmin seksikumppaniensa kokonaislukumäärän yli kahdeksan (Buttman ym. 2011: 3). Myös viimeaikaisten seksikumppanien määrä on yhteydessä varhaiseen seksuaalisen aktiivisuuden aloittamiseen, sillä miehet, jotka raportoivat yli kaksi viimeaikaista seksikumppania, olivat todennäköisesti aloittaneet seksuaalisen aktiivisuutensa nuorena (Buttman ym. 2011: 1).

Myös sillä, onko altistunut seksuaaliselle materiaalille varhaisella iällä, on yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. Miehet altistuvat tyypillisesti naisia varhaisemmin pornografiselle materiaalille, ja miehet myös sekä kuluttavat pornografista materiaalia naisia enemmän, että kokevat pornografisen materiaalin henkilökohtaisen merkityksen suuremmaksi kuin naiset. Pornografista materiaalia haetaan pääsääntöisesti internetistä. (Sincović ym. 2012: 636). Varhainen altistuminen seksuaaliselle materiaalille ennustaa myöhempää riskikäyttäytymistä seksin saralla. (Sincović ym. 2012: 638).

5.2.6 Persoonallisuuspiirteet

Tietynlaisilla persoonallisuuspiirteillä, kuten jännityksenhakuisuudella ja impulsiivisuudella on yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. SSS, eli *sexual sensation seeking*, seksuaalinen jännityksenhakuisuus, ennakoi seksuaalista riskikäyttäytymistä ja nostaa merkittävästi seksuaalisen riskikäyttäytymisen todennäköisyyttä (Sincović ym. 2012: 636, 638). *Negative urgency* ja *positive urgency* (vapaasti käännettynä negatiivinen itsepintaisuus ja positiivinen itsepintaisuus) ovat luonteenpiirteitä, joita voidaan pitää impulsiivisuuden osa-alueina yhdessä määrätietoisuuden, harkintakyvyn ja jännityksenhakuisuuden kanssa. *Negative urgency* on määritelty taipumukseksi toimia äkkipikaisesti äärimmäisen negatiivisia tunteita koettaessa, *positive urgency* puolestaan on taipumusta toimia äkkipikaisesti koettaessa äärimmäisen positiivisia tunnetiloja. (Curry ym. 2017: 530)

Jännityksenhakuisuus, *negative urgency* ja *positive urgency* ovat merkittävä ennustaja suuremmalle seksikumppanien määrälle sekä suojaamattomalle seksille. On mahdollista, että näiden kolmen impulsiivisuuden piirteen tunnistaminen voi olla tärkeä työkalu seksuaalisen riskikäyttäytymisen riskiryhmässä olevien nuorten aikuisten tunnistamiseen. (Curry ym. 2017: 532). Myös muu riskikäyttäytyminen, kuten viikoittainen humalahakuinen juominen ja päivittäinen tupakointi ovat yhteydessä seksikertojen suurempaan määrään, useampiin seksikumppaneihin ja varhaisempaan seksin aloittamisikään (Pakarinen 2019: 62).

Sellaiset nuoret, joilla on taustalla rikekäyttäytymistä, on enemmän yhdyntäkokemuksia, kuin nuorilla, joilla ei ole riketaustaa (Savioja 2019: 63). Pojilla rikekäyttäytyminen on yleisempää kuin tytöillä, ja koko nuoruuden ajan riketaustaiset pojat ovat todennäköisemmin seksuaalisesti aktiivisempia ja heillä on enemmän seksikumppaneita

kuin nuorilla, joilla ei ole riketaustaa (Savioja 2019: 75). Myös laittomien pähteiden, kuten kannabiksen, käyttö on yhteydessä muuhun riskikäyttäytymiseen sekä esimerkiksi ensimmäisen yhdynnän kokemiseen alle viisitoistavuotiaana (Langille ym. 2012: 257.)

Taulukko 7. Tekijät nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla

Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka
Alhaisten tulojen yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen (7: 529)	Sosioekonomisen aseman yhteys seksikäyttäytymiseen	Sosioekonominen asema
Sosioekonomisen aseman yhteys ehkäisyvälineiden käyttöön (5: 119)		
Sosioekonomisen aseman yhteys urologin tutkimuksissa käymiseen (5: 119)		
Aiemmin sairastettu sukupuolitauti yhteydessä myöhempään seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen (5: 119) (7: 526)	Sairastetun sukupuolitaudin yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen	Puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä
Poikien tiedot lisääntymisterveydestä merkitsevästi heikommat kuin tyttöjen (4: 64)	Matala tietoisuus seksuaaliterveydestä	
Matala tietoisuus lisääntymisterveydestä (5: 119)		
Humalahakuinen juominen yhteydessä useampiin seksikumppaneihin (4: 62, 1: 8)	Päihteidenkäytön vaikutus seksikumppanien määrään	Päihteet
Tupakointi yhteydessä useampiin seksikumppaneihin (1:3,1:8) (4: 62)		
Sekakäyttäjät riskiryhmä seksuaalisen riskikäyttäytymisen suhteen (7: 530)		
Humalatilan yhteys kokemukseen seksiin painostamisesta (4: 50,62)	Päihteidenkäytön yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen	
Päihteet yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen (4: 65-66) (7: 526) (3: 257) (1: 8)		
Seksuaalinen aktiivisuus yhteydessä masennukseen nuoruudessa (6: 73)	Masennuksen ja seksikäyttäytymisen välinen yhteys	Masennus
Masennusriski yhteydessä seksuaaliseen riskinottoon (3: 257)		
Varhainen seksielämän aloittaminen riskitekijänä sukupuolitaudeille (5: 118)		
Varhainen seksuaalinen aktiivisuus yhteydessä korkeampaan seksikumppanien määrään (1: 3)		
Miehet raportoivat yhdynnästä 15-vuotiaana tai aiemmin naisia useammin (8: 636)		

Vanhempi ikä yhteydessä vähempään seksikumppanien määrään (2: 6)	Varhainen seksuaalinen aktiivisuus riskitekijänä seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle	Varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen
Varhainen seksuaalinen aktiivisuus yhteydessä riskinottoon (3: 257) (1: 4,8)		
Varhainen seksin aloitusikä yhteydessä päihteidenkäyttöön (4: 62)		
Ensimmäisen yhdynnän kokeminen nuorena yhteydessä kumppanien korkeampaan määrään (1: 3)		
Varhaisella iällä pornografiselle materiaalille altistuminen merkittävä ennustaja seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle (8: 639)	Varhaisella iällä pornografiselle materiaalille altistuminen	
Riketaustaisten nuorten keskuudessa kumppanien määrä korkeampi (6: 301)	Rikekäyttäytymisen yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen	Persoonallisuuspiirteet
Seksuaalinen riskikäyttäytyminen yhteydessä rikekäyttäytymiseen (6: 302)		
Marihuanan käyttö yhteydessä riskinottoon (3: 257)		
Jännityksenhakuisuus luonteenpiirteenä lisää seksuaalisen riskikäyttäytymisen riskiä (8: 636)	Jännityksenhakuisuus ja suunnitelmallisuuden puute luonteenpiirteinä yhteydessä seksuaaliseen riskinottoon	
Jännityksenhakuisuus yhteydessä seksikumppaneiden määrään (2: 535)		
Suunnitelmallisuuden puute yhteydessä korkeampaan seksikumppanien määrään (2: 6)		
Jännityksenhakuisuus yhteydessä suojaamattomaan seksiin (2: 7)		

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on seksuaaliterveyden, kuten ehkäisyterveyden ja fyysisen seksuaaliterveyden laiminlyömistä, sekä riskinottavaa seksuaalikäyttäytymistä, kuten seksin harrastamista seksityöntekijän kanssa ja seksin harrastamista useiden kumppanien sekä tuntemattomien kumppanien kanssa. Nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla olevia syitä ovat kirjallisuuskatsauksemme tulosten perusteella sosioekonominen asema, puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä, päihteet, masennus, varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen ja tietyt persoonallisuuspiirteet. Suurin osa kirjallisuuskatsauksen aineistoksi valikoituneista artikkeleista vastasi vain toiseen tutkimuskysymykseemme nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla olevista tekijöistä.

Osa tuloksista oli ennalta odotettavissa. Esimerkiksi päihteidenkäytön vaikutus seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen on odotettavissa, koska päihteidenkäyttö usein alentaa estoja myös seksuaalisuuden saralta. Puutteelliset tiedot seksuaaliterveydestä seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustatekijänä on asia, johon Suomessakin voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevällä terveydenhoitotyöllä. Kirjallisuuskatsauksemme tulokset rajaavat tiettyjä ihmisryhmiä nuorten keskuudesta, jotka voivat olla riskiryhmiä myös seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle. Tällaisten ryhmien, kuten masentuneiden tai päihteitä käyttävien nuorten, tunnistaminen ja heidän kanssaan seksuaalisuuden ja esimerkiksi seksuaaliterveyden puheeksi ottaminen on erityisen tärkeää. Seksuaalisella riskikäyttäytymisellä on paljon mahdollisia seurauksia seksuaaliterveyteen. Esimerkiksi ei-toivotut raskaudet koskettavat myös nuoria miehiä, ja myös seksitautien ehkäisyllä on kauaskantoiset seuraukset tulevaan seksuaaliterveyteen.

Varhaisen iän vaikutuksen toistuminen tulosten yhteydessä oli yllättävää. Tätä tietoa huomioiden tulisi poikien seksuaalikasvatukseen kiinnittää entistä enemmän huomiota. Tapahtuuko nykyinen seksuaalikasvatus oikeaan aikaan, kun nuori ikä on yhteydessä niin moneen seksuaalisen riskikäyttäytymiseen liittyvään seikkaan?

6.2 Luotettavuus

Kirjallisuuskatsauksemme tavoitteena oli tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa vastauksena tutkimuskysymyksiimme. Luotettavuuden arviointi on välttämätöntä tutkimustoiminnan, tieteellisen tiedon ja sen hyödyntämisen kannalta. (Kylmä – Juvakka 2012: 127.) Käytimme katsauksemme tulosten luotettavuuden arvioinnissa metodikirjallisuudessa kuvattuja luotettavuuden arvioinnin kriteereitä. Näitä ovat uskottavuus ja siirrettävyys. (Kankkunen ym. 2009: 160.) Arvioimme kirjallisuuskatsaustamme tulosten luotettavuuden kannalta, tarkastelemalla tulosten sisäistä ja ulkoista luotettavuutta, validiteettia. Sisäinen validiteetti tarkoittaa sitä, että tulokset johtuvat vain asetelmasta. (Kankkunen ym. 2009: 158.) Ulkoisella validiteetilla tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin tulokset ovat yleistettävissä (Kankkunen ym. 2009: 158.) Valitsimme kirjallisuuskatsaukseen artikkelit, jotka on julkaistu Euroopassa, Yhdysvalloissa tai Kanadassa. Tämän ajattelimme takaavan tulosten yleistettävyyden. Todennäköisesti seksuaalikäyttäytyminen on kuitenkin vielä hienojakoisemmin kulttuurisidonnaista, jolloin rajaamamme maantieteellinen alue on liian suuri. Esimerkiksi aineistoomme kuuluvassa Maija Pakarisen väitöskirjassa käytettyjen tulosten mukaan ammattiin opiskelevista nuorista yli puolet oli 15-vuotiaana seksuaalisesti aktiivisia. Lukuisten suomalaisten tutkimusten mukaan ammattikoululaiset harrastavat enemmän seksiä kuin lukiolaiset, ja tutkimusten mukaan myös ammattikoululaisten elintavat ovat poikkeavat paljon lukiossa opiskelevien nuorten elintapojen kanssa.

Kirjallisuuskatsauksemme suurin haaste on ehdottomasti vähäinen tutkimusartikkelien määrä. Tutkimuskysymyksiimme vastaavia tutkimusartikkeleita oli haastavaa löytää. Nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen määrittelemisen on vaikeaa, eikä suoria vastauksia tutkimuskysymykseen juuri löytynyt. Useissa artikkeleissa seksuaalinen riskikäyttäytyminen oli jo valmiiksi määritelty, jotta sitä voitaisiin tutkia suhteessa toiseen ilmiöön, kuten masennukseen tai päihteidenkäyttöön. Tulosten analysointia hankaloitti se, että tutkimuksissa etukäteen määritelty seksuaalisen riskikäyttäytymisen piirteet vaihtelivat hieman eri tutkimusten kesken. Esimerkiksi varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloitusikä määriteltiin eri tavoin eri tutkimuksissa. Tulkitsimme, että itseasiassa seksuaalisen riskikäyttäytymisen määrittelemisen voi olla hyvin kulttuurisidonnaista, jolloin maantieteellisesti rajaamamme alue tutkimusartikkeleille saattaa olla aivan liian suuri. Esimerkiksi suhtautuminen päihteisiin ja mielenterveyden ongelmiin vaihtelee Euroopankin sisällä jo hyvin laajasti.

Kirjallisuuskatsauksemme tuloksiin voi vaikuttaa esimerkiksi se, millä perustein valikoimme kirjallisuuskatsauksessa analysoitavat tutkimusartikkelit. Tästä syystä kuvasimme tiedonhaun ja mukaanottokriteerit jo opinnäytetyön suunnitelmassa. Luotettavuutta lisätäksemme pyrimme raportoimaan opinnäytetyömme teon eri vaiheet mahdollisimman avoimesti. Kirjallisuuskatsauksemme luotettavuutta vahvistaa tuoreet, monipuoliset ja tieteellisesti luotettavat lähteet. Tuloksiin vaikuttanee kuitenkin se, että tutkimusartikkeleiden löytäminen oli vaikeaa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on julkaistu hyvin vähän suoraan tutkimuskysymyksiimme vastaavaa aineistoa. Tutkimusartikkelit ovat toki monipuolisia, mutta useimmissa niistä käsitellään miesten seksuaalista riskikäyttäytymistä suhteessa toiseen tutkittavaan ilmiöön, kuten rikekäyttäytymiseen, masennukseen tai pornografiaan. Tämä voi osaltaan vaikuttaa tutkimuksiin ja antaa valmiita vastauksia tutkimuskysymyksiimme.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kuvatessa perusvaatimus on se, että tutkijalla on riittävästi aikaa tehdä tutkimuksensa. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 233.) Kirjallisuuskatsauksemme tekemistä vaikeutti suuresti se, että opinnäytetyön teko oli ajoitettu kolmen viikon jaksoihin, joiden väleihin oli suunniteltu opintoihin kuuluvia harjoitteluja. Näin ajatukset pääsivät säännöllisesti irtautumaan prosessista, ja jouduimme aloittamaan orientoitumisen aina alusta opinnäytetyömme pariin palatessamme. Keväällä 2020 opinnäytetyön tekemistä mutkisti suuresti myös Covid-19-epidemia, jonka myötä yhteistyömme siirtyi kokonaan etätyöskentelyksi, ja myös ohjaustapaamiset täytyi tehdä etäyhteyden avulla. Pyrimme näistä haastavista olosuhteista huolimatta kuitenkin suoriutumaan kirjallisuuskatsauksemme tutkimusartikkeleiden luokittelusta ja analyysistä mahdollisimman huolellisesti, jotta tulosten luotettavuus olisi hyvä ja johtopäätökset osuvia.

Useassa valitsemassamme tutkimuksessa oli käytetty uudelleen analysoituna toiseen tutkimukseen kerättyä aineistoa. Tämä voi vääristää myös osaltaan kirjallisuuskatsauksemme tuloksia. Osassa tutkimuksia aineisto oli kerätty muutaman vuoden aiemmin, kuin itse tutkimus oli aloitettu, mikä voi osaltaan vähentää tutkimuksen luotettavuutta. Esimerkiksi artikkelissa 6 aineistona oli vuosina 2010-2011 toteutettu Kouluterveyskysymys, vaikkakin artikkeli itsessään oli julkaistu vuonna 2019. Valitsemamme tutkimusartikkeleista seitsemän oli englanniksi. Pyrimme kääntämään artikkelien tärkeimmät kohdat yhteistyönä, mutta riski väärinymmärryksille on silti olemassa lukiessa tutkimuksia, jotka on julkaistu muulla kuin lukijan omalla äidinkielellä.

Aineistoa analysoidessamme arvioimme luotettavuutta esimerkiksi sillä, onko prosessi kuvattu selkeästi ja toteutettu asianmukaisesti. Kuvassimme analyttisen prosessin ja aineiston luokitteluperusteet selkeästi. Kirjallisuuskatsausta tehdessä aineiston tulee olla riittävä ja sitä tulee käsitellä neutraalisti, ilman ohjaavaa teoreettista orientaatiota. (Kylmä – Juvakka 2012: 132.) Sisällönanalyysin luotettavuutta lisää se, että luodut ala- ja yläluokat erottuvat selkeästi toisistaan, eivätkä ole päällekkäisiä. Kirjallisuuskatsauksen luotettavuus saattaa kärsiä, mikäli aineisto ja analyysi eivät kohtaa, ja näin voi käydä, mikäli ylä- ja alaluokat eivät olisi perusteltavissa aineistosta. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 146).

Sisällönanalyysia tehdessämme olimme tarkkoja, että tutkimusartikkeleiden tulokset vastasivat tutkimuskysymyksiimme. Analyysia tehdessämme huomasimme kuitenkin kahden tutkimuskysymyksen luovan myös päällekkäisiä luokkia, jotka oli hankala erottaa toisistaan. Analyysin myötä tutkimuskysymysten huolellisen pohdinnan tärkeys nousi keskiöön – nuorten miesten seksuaalinen riskikäyttäytyminen oli monessa tutkimuksessa määritelty jo tutkimusasetelmassa itsessään, ja varsinaisista tuloksista vastausta ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme oli hankala löytää. Koska seksuaalista riskikäyttäytymistä oli useissa kirjallisuuskatsaukseemme valikoituneissa tutkimusartikkeleissa tutkittu suhteessa toiseen ilmiöön, samankaltaisia tuloksia eri artikkeleista tuli hyvin vähän. Toisaalta tämä mahdollistaa monipuoliset tutkimustulokset, kun ilmiötä on tarkasteltu monelta eri kannalta, mutta tutkimusartikkelien tulokset eivät näin tue toisiaan, vaan useat rakentamamme pääluokat ovat yhden tai kahden tutkimusartikkelin varassa.

Aineistoon suhtauduimme tietyllä kriittisyydellä, ja tarkastimme, onko ilmiötä tutkittu eri näkökulmista. Tulosten luotettavuutta lisää lähteiden tuoreus, ja tässä kirjallisuuskatsauksessa käytimmekin vain viimeisen kymmenen vuoden aikana julkaistuja tutkimusartikkeleita. Selvitimme, onko aiheestamme julkaistu muilla tieteenaloilla, esimerkiksi psykologian tai sosiaalitieteiden tietokannoissa. Aihettamme sivuavia tutkimusartikkeleita kyllä löytyi, mutta suoraan tutkimuskysymyksiimme vastaavat artikkelit olivat hyvin vähissä, lisäksi useimmat olivat maksumuurin takana.

Luotettavuuden lisäksi laadullisen tutkimuksen objektiivisuutta tarkasteltaessa tulisi tarkastella myös puolueettomuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi tutkijan sukupuoli, ikä, uskonto tai muu vastaava seikka ei saisi vaikuttaa siihen, kuinka hän kuulee ja havainnoi. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 223). Tiedostimme myös omat

asenteemme aiheeseen, ja teimme paljon itsereflektiota siitä, minkä verran esimerkiksi sukupuolemme, oma elämäntilanteemme ja koulutusvalintamme vaikuttavat siihen, miten suhtaudumme aiheeseen. Kävimme matkan varrella myös paljon keskusteluja yhdessä siitä, kuinka aihe kosketi meitä ja omaa elämäämme.

Pääluokkia luodessamme huomasimme oman arvomaailmamme sekä vallitsevan kulttuurin vaikuttavan myös sisällön luokitteluun. Toisinaan täytyi pysähtyä pohtimaan, kenellä on oikeastaan oikeus määritellä esimerkiksi maksullisen seksin harrastaminen seksuaaliseksi riskikäyttäytymiseksi. Suhtautuminen maksulliseen seksiin on hyvin kulttuurisidonnaista ja vaihtelee myös iän ja sukupuolen mukaan. (Maksullinen seksi 2018.) Teimme tämän määritelmän nojautuen siihen, että seksiä seksityöntekijän kanssa harrastaessa esimerkiksi seksitaudeilta täytyy suojautua siten, että ehkäisymenetelmä estää myös sukupuolitautilien leviämisen. Näin riskit esimerkiksi sukupuolitautilien leviämislle ovat suuremmat, kuin vaikkapa tutun seksikumppanin kanssa.

Toinen pääluokkaa etsinyt yläluokka oli rikekäyttäytymisen yhteys seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. Päädyimme lisäämään tämän luokan pääluokkaan, jonka alta löytyy tarkastelua impulsiivisten persoonallisuuspiirteiden yhteydestä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. Tämä perustuu omaan olettamukseemme impulsiivisuuden ja rikekäyttäytymisen yhteydestä, sekä esimerkiksi Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuun Nuorisorikollisuus: määrä, syyt ja kontrolli. (Honkatulia – Kivivuori 2006: 178).

6.3 Opinnäytetyön eettisyys

Seksuaalisuus ja seksuaalikäyttäytyminen ovat sensitiivisiä aiheita, joita tarkastellessa eettisyys on suuressa roolissa. Eettiset kysymykset eivät koske ainoastaan tutkimuksen toimijoiden asemaa, vaan kaikkia tutkimuksen vaiheita suunnittelusta raportointiin asti. (Kylmä – Juvakka 2012: 137.)

Kaiken tieteellisen toiminnan ydin on tutkimuksen eettisyys. Suomessa tutkimuksen eettisyyttä turvaa Helsingin julistus (1964), joka on kansainvälisesti hyväksytty tutkimusetiikan ohjeistus. (Kankkunen ym. 2009: 172.) Helsingin julistus ottaa yksityiskohtaisesti kantaa lääketieteellisen tutkimuksen etiikkaan. (Kylmä – Juvakka 2012: 138.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan Hyvän tieteellisen käytännön ohjeiden mukaan tutkimuseetiikalla tarkoitetaan oikeiden ja eettisesti vastuullisten noudattamista ja edistämistä. Hyvä tieteellinen käytäntö luo pohjan eettisesti kestäväälle tutkimukselle, ja uskottavuus perustuukin sille, että tutkijat noudattavat hyvää tieteellistä käytäntöä. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 150).

Käytämme opinnäytetyömme joka vaiheessa plagioinnintarkistusohjelmassa (Turnitin). Kunnioitamme tutkijoiden työtä ja annamme heidän saavutuksilleen niille kuuluvan arvon merkitsemällä lähdeviitteet huolellisesti. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluukin se, että noudatamme yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta sisällönanalyysia tehdessämme ja tuloksia raportoidessamme. Käytämme tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia, eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja arviointimenetelmiä ja raportoimme tuloksista avoimesti. (Tuomi – Sarajärvi 2018: 150).

6.4 Johtopäätökset

Tämän kirjallisuuskatsauksen perusteella teemme seuraavat johtopäätökset:

1. Nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen tarkka määrittäminen on haastavaa ja määritelmä on vaihteleva. Seksuaalinen riskikäyttäytyminen on tämän kirjallisuuskatsauksen mukaan riskejä ottavan seksin harrastamista sekä seksuaaliterveyden laiminlyömistä.
2. Nuorten miesten seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla olevat tekijät ovat monisyisiä ja ne korreloivat keskenään. Tämän kirjallisuuskatsauksen esittämät taustatekijät eivät varmastikaan kata kaikkia niitä tekijöitä, joita seksuaalisen riskikäyttäytymisen taustalla voi olla. Kirjallisuuskatsauksemme esittämät taustatekijät seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle ovat sosioekonominen asema, puutteelliset tietotaidot seksuaaliterveydestä, päihteet, masennus, varhainen seksuaalisen aktiivisuuden aloittaminen sekä tietyt persoonallisuuspiirteet.

6.5 Jatkotutkimusehdotukset

Tämän kirjallisuuskatsauksen perusteella ehdotamme seuraaviksi tutkimusten aiheiksi:

- Miten seksuaalinen riskikäyttäytyminen eroaa varhaisnuoruudessa ja myöhemmässä nuoruudessa?
- Miten seksuaalisen riskikäyttäytymisen määritelmä eroaa esimerkiksi Suomen ja Italian välillä?
- Pystytäänkö seksuaalista riskikäyttäytymistä vähentämään muuttamalla tai lisäämällä seksuaalikasvatusta?

Lähteet

Aikuinen. Väestöliitto. Verkkodokumentti
<https://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/kasvurauhaa/aikuinen/>.

Luettu 3.4.2020.

Edistä, ehkäise, vaikuta -Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020
2016. 3.painos. THL. Tampere: Juvenes Print -Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavilla
sähköisesti: <[http://www.julkari.fi/bitstream/han-](http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3&isAllowed=y)

dle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Luettu 1.4.2020.

Honkatukia, Päivi – Kivivuori, Janne (toim.) 2006. Nuorisorikollisuus. Oikeuspoliittinen
tutkimuslaitoksen julkaisuja. Helsinki 2006.

<[https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152459/221_Honkatukia_Kivivuori_20](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152459/221_Honkatukia_Kivivuori_2006.pdf?sequ)
06.pdf?sequ> Luettu 3.4.2020

Kankkunen, Päivi – Vehviläinen-Julkunen Katri 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki.
WSOYpro.

Klemetti, Reija – Raussi-Lehto, Eija 2013. Edistä, ehkäise ja vaikuta – Seksuaali- ja
lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020. Verkkodokumentti.

<<http://www.julkari.fi/handle/10024/116162>>. Luettu 18.12.2019.

Kontkinen, Juha 2018. Ongelma ja miten se korjataan? Nuoruuden ja nuorien määrittelyä
Valtakunnallisessa nuorisotyön ja politiikan ohjelmassa 2017-2019. Itä-Suomen
Yliopisto. <[https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180412/urn_nbn_fi_uef-](https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20180412/urn_nbn_fi_uef-20180412.pdf)
20180412.pdf> Luettu 1.4.2020.

Kylmä, Jari – Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki 2007. Edita
Publishing Oy.

Maksullinen seksi. Väestöliitto. Verkkodokumentti
<[https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkim](https://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/seksologinen_tutkimus/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/finsex-maksullinen-seksi/)
us/suomalaisten-seksuaalisuus-finse/finsex-maksullinen-seksi/> Luettu 3.4.2020

Mäkinen, Jenni 2016. Vahingoittavaan seksuaalikäyttäytymiseen syyllistyneiden nuorten psykososiaalinen hoito. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Tampereen Yliopisto Lääketieteen yksikkö 2016.

Nikula, Minna 2009. Young Men's Sexual Behaviour in Finland and Estonia: Opportunities for prevention of sexually transmitted infections. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.

Nuorisolaki 1285/2016 verkkodokumentti
<<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>> Luettu 3.4.2020

Nuorten seksuaalisuus ja seksuaaliterveys 2017. Duodecim Koulun terveyskirjasto. Verkkodokumentti <<https://www.koulunterveyskirjasto.fi/aihe/opettajalle-ja-opiskeluhuollolle/opettajan-opas-nuorten-seksuaalisuus-ja-seksuaaliterveys>> Luettu 18.12.2019.

Pakarinen, Marja 2019. Ammattiin opiskelevien nuorten seksuaalikäyttäytyminen ja siihen liittyvät tiedot ja asenteet ennen seksuaaliterveysinterventiota ja sen jälkeen. Tampereen yliopiston väitöskirjat. Verkkodokumentti
<<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/105679/978-952-03-1089-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 10.10.2019.

Papp, Krista – Kontula, Osmo – Kosonen, Kati 2000. Nuorten aikuisten seksuaalikäyttäytyminen ja riskinotot. Väestöliitto < http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/204f91ee3e32a2207b15b8cb6dc4c48d/1585764234/application/pdf/4413121/Nuorten%20aikuisten%20seksuaalik%C3%A4ytt%C3%A4ytyminen_E-kirja.pdf> Luettu 2.4.2020.

Rikoslaki 39/1889 verkkodokumentti
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>> luettu 18.12.2019.

Ryttyläinen, Ketri – Valkama, Sirpa 2010. Seksuaalisuus hoitotyössä. Helsinki 2010. Edita Publishing Oy.

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa. Vaasan yliopiston julkaisuja.

Verkkodokumentti. <https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf>. Luettu 15.9.2019.

Seksuaalikasvatuksen standardit Euroopassa 2010. Maailman terveysjärjestö (WHO) Euroopan aluetoimisto ja BZgA. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Verkkodokumentti <<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80220/039844e2-c540-4e81-834e-6f11e0218246.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>. Luettu 28.9.2019.

Terenius, Mia 2009. Nuorten miesten terveydenlukutaito IMB-mallin teoreettisessa viitekehyksessä. Terveyskasvatuksen progradu tutkielma Jyväskylän yliopisto Terveystieteiden laitos 2009.

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL 1) 2019. Nuorten syrjäytyminen. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen>. Luettu 8.10.2019.

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL 2) 2019. Kouluterveyskysely 2017,2019 verkkodokumentti <<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia/terveys-ja-toimintakyky>> luettu 16.12.2019.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Väestöliiton seksimittari. Väestöliitto. Verkkodokumentti <<http://www.vaestoliitto.fi/@Bin/1238789/Seksimittarin+kaikki+osat.pdf>>. Luettu 10.10.2019.

Liite 1. Artikkelitaulukko

No.	Tekijä, vuosi, maa, tutkimus	Lehti	Aineisto, menetelmä	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeiset tulokset
1.	<p>Buttmann, Nina – Nielsen, Ann – Munk, Christian – Liaw L, Kai – Kjaer Susanne. 2011.</p> <p>Tanska</p> <p>Sexual risk-taking behaviour: prevalence and associated factors. A population-based study of 22 000 Danish men</p>	BMC Public Health	<p>33 000 satunnaisesti valittua 18-45-vuotiasta tanskalaismiestä. Kysely, joka välitettiin suurelle joukolle satunnaisesti valittuja tanskalaismiehiä (n=33 000). Analysointikelpoisia vastauksia saatiin 22 410.</p> <p>Kyselyssä kartoitettiin vastaajien sosiaalis-demografisia tekijöitä, elämäntapaa, sukupuolitautihistoriaa ja seksuaalikäyttäytymistä.</p>	<p>Arvioida riskikäyttäytymisen esiintymistä suuressa satunnaisotoksessa 18-45-vuotiaista tanskalaisista miehistä. Tarkoituksena tutkia mahdollista yhteyttä sosiaalis-demografisten ja elämäntapatekijöiden ja seksuaalisen riskikäyttäytymisen välillä.</p>	<p>Suurella osalla tanskalaismiehistä on ollut suuri määrä seksikumppaneita, ja seksuaalinen riskikäyttäytyminen on yhteydessä muuhun riskikäyttäytymiseen, kuten tupakoimiseen ja humalahakuiseen juomiseen.</p>
2.	<p>Curry, Inga – Luk, Jeremy W. – Trim, Ryan S. – Hopfer, Christian J. – Hewitt, John K. – Stallings, Michael C. – Brown, Sandra A. – Wall, Tamara L. 2017.</p> <p>Yhdysvallat</p> <p>Impulsivity Dimensions and Risky Sex Behaviors in an At-</p>	Archives of sexual behavior	<p>Tutkimuksessa käytettiin dataa, joka oli kerätty pitkittäistutkimuksena tehdystä lääkeriippuvuustutkimuksesta (Derringer ym. 2015, Melroy ym., 2014). Osallistujat olivat 13-19 -vuotiaita (N=529), joilla oli ainakin yksi riippuvuusoire ja ainakin yksi käyttäytymishäiriöoire. Seurantatietoja kerättiin 9 vuoden ajan.</p>	<p>Tutkia viittä impulsiivisuuden ulottuvuutta (harkitsemattomuus, sinnikkyuden puute, sensaationhakuisuus, <i>negative urgency</i>, <i>positive urgency</i>) yksittäisinä ja interaktiivisina ennustajina seksuaaliselle riskikäyttäytymiselle.</p>	<p>Sensaationhakuisuus, <i>negative urgency</i> ja <i>positive urgency</i> korreloivat seksuaalisen riskikäyttäytymisen kanssa.</p> <p>Sensaationhakuisuus liittyi yksittäisenä tekijänä seksuaalisten kumppanien määrään viimeisen viiden vuoden aikana, kun taas <i>positive urgency</i> assosioitui yksittäisenä tekijänä suojaamattomaan seksiin vaikutuksen alaisena.</p>

	Risk Young Adult Sample		Tutkimushypoteesit testattiin kolmessa vaiheessa regressioanalyysien avulla. Kaikki analyysit suoritettiin SPSS 24.0:lla.		Merkittävä yhteys harkinnan puutteen ja <i>negative urgency</i> välillä viittaa siihen, että sellaisilla riskialttiilla nuorilla aikuisilla, joilla oli sekä suuri <i>negative urgency</i> , että puutteellinen harkintakyky, oli todennäköisesti eniten seksikumppaneita viimeisen viiden vuoden aikana.
3.	Langille, Donald B. – Asbridge, Mark – Kisely, Steve – Wilson, Kevin. 2012. Kanada Risk of depression and multiple sexual risk-taking behaviours in adolescents in Nova Scotia, Canada	Sexual Health	Seksuaalisesti aktiiviset mies- (n=418) ja naispuoliset (n=467) 15-19 -vuotiaat murrosikäiset. Osallistujilta kysyttiin kyselylomakkeella masennuksesta, sosiaalisesta pääomasta, päihteiden käytöstä, sosiodemografisista tekijöistä ja seksuaalisesta käyttäytymisestä.	Tutkia kanadalaisten nuorten masennusriskin yhteyttä seksuaaliseen riskinottoon.	Masennuksen riski liittyi kahteen tai useampaan seksuaalisen riskikäyttäytymisen tekijään sekä miehillä, että naisilla.
4.	Pakarinen, Marja. 2019. Suomi Ammattiin opiskelevien nuorten seksuaalikäyttäytymisen ja siihen liittyvät tiedot ja asenteet ennen	Väitöskirja, Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta.	Satunnaistettu, kontrolloitu koeasetelma. Interventoryhmässä satunnaistettu neljä oppilaitosta (N=1104), kontrolliryhmässä neljä oppilaitosta (N=800). Aineisto kerätty sähköisellä kyselylomakkeella kolmeen otteeseen.	Kuvata ja selittää ammattiin opiskelevien 15–19-vuotiaiden nuorten seksuaalikäyttäytymistä ja siihen liittyviä tietoja ja asenteita ennen seksuaaliterveysinterventiot ja sen jälkeen.	Nuorten seksuaalikäyttäytyminen aktiivista ja monimuotoista, kondomin käyttö epäsäännöllistä. Nuorten, erityisesti poikien, tiedot seksuaalikäyttäytymiseen liittyen ovat heikot. Nuorten tietoja tulisi vahvistaa seksitauteja, kuten hiv-infektiota koskien. Nuorten asenteet seksuaalikäyttäytymiseen liittyen ovat myönteiset, mikä on hyvä

	seksuaaliterveysinterventtiä ja sen jälkeen.		Aineisto analysoitiin tilastotieteellisillä menetelmillä. Osallistuneet pääosin 16-17-vuotiaita (96%), ja heistä kaksi kolmasosaa poikia.		lähtökohta seksuaaliterveyden edistämiseksi.
5.	Poscia, Andrea – Ignazio La Milia, Daniele – Lohmeyer, Franziska – Telesman, Adele Anna – de Waure, Chiara – Ricciardi, Walter. 2015. Italia Sexual behaviours and preconception health in Italian university students	Annali dell'Istituto Superiore di Sanità	“Sportello Salute Giovani” -tutkimushankkeessa (N=8516) käytetyn kyselyn kaksikymmentä kolme kysymystä ja vastausta analysoitiin. Kysymyksen koskivat seksuaalikäyttäytymistä ja lisääntymisterveyttä. Tulokset stratifioitiin sukupuolen, ikäluokan ja sosioekonomisen aseman suhteen.	Esittää “Sportello Salute Giovani” -hankkeen (nuorten terveyden tietopiste) tulokset. Määrittää, kuinka suuri otos yliopiston opiskelijoista Italiassa suhtautuu lisääntymisterveyteen, etenkin sukupuolitauteihin, hedelmällisyyteen sekä rokotuksilla ehkäistäviin sairauksiin.	Nuoret italialaisaikuisten tietoisuus lisääntymisterveydestä ei ole riittävä. 19,7% opiskelijoista on kokenut ensimmäisen sukupuoliyhteyden ennen 15 vuoden ikää. 21,8% naisopiskelijoista oli käyttänyt jälkikäteistä ehkäisyä. 74% opiskelijoista oli seksuaalisesti aktiivisia, ja heistä 66,4% kertoi käyttävänsä ehkäisyä, mutta heistäkin 32% käytti ehkäisykeinoja, jotka eivät suojaa sukupuolitaudeilta. 63,7% miehistä ja 30,9% naisista ei ollut koskaan käynyt urologisessa tai gynekologisessa tutkimuksessa.
6.	Savioja, Hanna. 2019. Suomi Sexual behaviour in adolescence: The role of depression, delinquency, and family-related factors.	Väitöskirja, Tampereen yliopisto, lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta.	Aineistona koululuokissa itse täyttävänä lomakekyselynä toteutettu suomalainen Kouluterveyskysely vuosilta 2010-2011. Vastaaajia 186632 nuorta, joista 50,4% tyttöjä. Tulokset analysoitu chi2-testillä ja logistisella regressiolla. Analyysit tehty	Selvittää vanhempien osallisuuden, perhetekijöiden, masennuksen ja rikekäyttäytymisen yhteyksiä nuoruusikäisten varhaiseen ja riskejä ottavaan seksuaalikäyttäytymiseen sekä näiden tekijöiden	Masennus ja rikekäyttäytyminen itsenäisesti yhteydessä nuorten seksuaalikäyttäytymiseen myös silloin, kun vanhemmuus- ja perhetekijät analysoitiin yhtäaikaaisesti. Masennus ja yhdyntään kokeminen varhais- ja keskinuoruusiässä olivat yhteydessä toisiinsa. Voimakkainta yhteys oli

			ikäryhmittäin, sekä erikseen tytöillä ja pojilla.	keskinäistä yhteyttä toisiinsa.	nuorimmassa ikäryhmässä, ja yhteys heikkeni asteittain iän myötä, kääntyen päinvastaiseksi 19-vuotiailla pojilla. Masennus yhteydessä riskejä ottavaan seksuaalikäyttäytymiseen koko nuoruusiän ajan sekä tytöillä, että pojilla. Rikekäyttäytyminen yhteydessä yhdynnän kokemiseen sekä riskejä ottavaan seksuaalikäyttäytymiseen.
7.	<p>Sicard, Sébastien – Mayet, Aurélie – Duron, Sandrine – Richard, Jean-Baptiste – Beck, Francois – Meynard, Jean-Baptiste – Deparis, Xavier – Marimoutou, Catherine. 2017.</p> <p>Ranska</p> <p>Factor associated with risky sexual behaviors among French general population</p>	Journal of Public Health	<p>Tutkimuksen tiedonlähteenä käytettiin Ranskan kansalliseen tutkimukseen "Baromètre santé 2010" osallistuneiden 15-54 -vuotiaiden (n=16598) vastauksia. "Baromètre santé 2010" on kansallinen poikittaistutkimus, ja se toteutettiin puhelinhaastatteluilla.</p> <p>Seksuaalinen riskikäyttäytyminen määriteltiin: useita kumppaneita tai kondomin käytön puute uuden partnerin kanssa ensimmäisellä yhdyntäkerralla viimeisen 12 kuukauden aikana.</p>	Tutkia tekijöitä, jotka ovat yhteydessä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen Ranskan kansalaisten keskuudessa.	<p>Seksuaalisen riskikäyttäytymisen määritelmän vahvistaminen. Tutkimus tunnisti joitakin spesifejä riskikäyttäytymisen kuvioita siitä, kenelle ennaltaehkäiseviä toimia voisi kehittää.</p> <p>Tekijät, jotka ovat yhteydessä seksuaalisen riskikäyttäytymiseen, ovat nuori ikä, parisuhteen puute, seksuaaliset suhteet saman sukupuolen kanssa, alhaiset tulot, kannabiksen käyttö. Miehillä korostuneita tekijöitä oli sukupuolitautihistoria, alkoholinkäyttö.</p>

8.	<p>-Sinković Matija – Stulhofer Aleksandar – Božić Jasmina. 2012.</p> <p>Kroatia</p> <p>Revisiting the Association between Pornography Use and Risky Sexual Behaviors: The Role of Early Exposure to Pornography and Sexual Sensation Seeking</p>	The Journal of Sex Research	<p>Artikkelissa käytettiin vuonna 2010 kerättyjä tietoja väestöpohjaisesta tutkimuksessa, jonka vastaajat olivat kroatialaisia 18-25 -vuotiaita aikuisia (n=1005).</p>	<p>Tutkimus pyrki tutkimaan tarkemmin nuorten seksuaalista riskikäyttäytymistä pornonkatselun mahdollisena haittavaikutuksena. Artikkelissa analysoitiin seksuaalisen jännityksen etsimistä mahdollisena yhdistävänä tekijänä pornografian käytön ja seksuaalisen riskikäyttäytymisen välillä.</p>	<p>Seksuaalisen riskikäyttäytymisen ja pornon katselun säännöllisyyden sekä pornon henkilökohtaisen tärkeyden välillä ei ole yhteyttä. Vaikka ensimmäisen pornografiselle materiaalille altistumisen ajoitus, sekä sen nykyisen käytön ja merkityksen tasot eroavat merkittävästi ja systemaattisesti sukupuolten välillä, yhteys pornografian käytön ja seksuaalisten riskien otton indikaattoreiden välillä ei ollut sukupuolisidonnaista.</p>
----	--	-----------------------------	--	--	--